

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Ivrisdictione Ecclesiasticâ, & Iudiciis

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 2. Vtriusque Ivrisdictionis, Ecclesiasticæ, & civilis differentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61847](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61847)

V. Iterum Iurisdicatio dividitur in altam, seu supremam, & Bassam, seu inferiorem. Ad supremam seu altam pertinent meri imperii causæ. Ad Bassam causæ tum civiles, tum criminales, quæ competunt certis Iudicibus ratione magistratus, quem gerunt, quæque numerantur in *Auth. de defensorib. civitatis. §. nulla §. & iudicare. §. Audiant.*

Eiusmodi est tortura ad eruendam veritatem in causis civilibus, simplex cognitio de levioribus noxis: incarceration custodia causa, non in pœnam: alia denique de quibus *Petrus Jacobi in Practica sua par. 30. & 31.* Verum quia in hisce non satis conveniunt DD. benè monet *Tholos. l. 47. c. 21. n. 20.* attendendam esse loci consuetudinem. Hæc enim facit ius, & iurisdictionem dat *l. more. x. de iurisd. om. iud. Idem dicendum de privilegio c. dilectissimi de foro comp. Knichen. c. 4. de iure superioritatu communi p. 246.*

VI. Nonnullis hæc placet quadrimembris divisio. Alia iurisdicatio est ordinaria, quæ ab officio, vel dignitate manat: alia delegata, quæ ex commissione: alia arbitraria, quæ communi partium conventionione tribuitur: alia denique accessoria, quæ aliunde venit, puta ratione delicti. Nam qui in alieno territorio peccat, illius superiori seu domino subii-citur, ut ab eo iudicari, & puniri queat. *Azo. in summa l. 3. §. 13. V. Vesenbec. l. 1. n. T. 2. Speculator l. 1. T. de iurisd. om. iudic. Canis. l. 4. Inst. tit. 1.*

VII. Quæ primi gradus, & supremæ potestatis sunt, non censentur comprehendi in generali concessione meri, & mixti imperii, nisi specialiter exprimantur, iuxta *Reg. in generali concessione & de*

Reg. in 6. Quæ verò sunt meri & mixti Imperii Ecclesiastici, excepto supremo gradu, non tantum generalibus sedis Apost. legatis, sed etiam Episcopis, aliisque prælatis tribui possunt. *c. 1. de off. Ordinar. Mol. tr. 5. dis. 6. & 7. Covar. pract. Q. Q. c. 4. Layman. l. 1. tract. 4. c. 5. Bronchorst. Centur. 1. Assert. 15 & 16.*

§. 2.

Vtriusque Iurisdictionis, Ecclesiastica, & Civilis differentia.

I. **S**upponendum, quod in primâ Parte I. 14. de sum. Pont. probavimus in Ecclesia relictam à Christo esse Prælati potestatem, & iurisdictionem, nomine clavium indicatam *Matth. 16.* quæ ad directionem, & gubernationem fidelium pertineat: quicquid in cassum reclamant novatores hæretici, odio summi Pontificis & Prælatorum excæcati, in tantum, ut suo cum dedecore, & damno prætoribus se, suasque actiones iudicandas submittere malint, quàm Ecclesiasticam potestatem agnoscere. *V. Confess. Aug. art. 7. & Apologia eiusd. c. de potestate Ecclesiastica. Calvinus tamen l. 4. Institut. c. XI.* spirituales quandam politiam Ecclesiis relinquit, quæ à civili prorsus distincta sit: ordo videlicet comparatus ad spiritualis politie conservationem: in quem finem iudicia sint, quæ ceosuram de moribus agant, animadvertant in vitia, & clavium officio præsent: immotigeros, & contumaces à fidelium cœtu atceat, & similia.

II. Differentiam sacri & profani iuris plerique à materia, & sine sumendam
b existi-

existimant. Verum longè melius per quatuor causarum genera distingues, quemadmodum de iure fecimus in *intro prima Partis*.

Primò igitur origo seu causa efficiens diversa est. Nam Ecclesiastica potestas immediate à Deo confertur. *Matth. 16. v. 18. Bellarm. l. 1. de Pontifice c. 14.* politica ab hominibus, lege consuetudine, privilegio, aut præscriptione. *Tholos. l. 47. c. 21 Covar. Q. Q. practuar. lib. c. 1. n. 6.*

Secundò finis politicæ iurisdictionis temporalis est, pax nimirum, & tranquillitas civium. *l. 1. Reg. c. 8. l. Inter claras C. de summa Trinit. Ecclesiasticæ verò animarum salus secundum illud Ioan. 21 v. 17. Pæce oves meas, intellige, regendo, & præsidendo. Bellar. l. 1. c. 15. s. deinde. Quantum igitur spiritus corpori, & divina humanis præstant, tantò potestas temporalis inferior est spirituali; principum minor, quàm sacerdotum. *c. suscipi- tis. dist. 10 Gregor. VII. l. 3. epist. 21. ad Her- man. Metens. episc.**

Tertiò Materia similiter in poli- ticâ iurisdictione sunt leges, & lites temporales: in sacra verò spirituales. Sa- cerdotium enim divinis, imperium tem- poralibus præsidet. *Auth. Quomodo oportet episcopos. Collat. 1. Forma denique in mo- do procedendi, & iudicandi posita ne- cessariò diversa est, cum à legibus mul- tum differant Canones, quorum in a- ctionibus, & iudiciis auctoritatem se- quendam esse Concilium Meldense præcipit. *n. Tholos. l. 1. c. 1. Vasquium l. Controv. Præfat. num. 120. Suarez. l. 3. de Schism. Angl. c. 6. num. 17.**

III. Vtrum ita distent sacra & profana iurisdictione, ut nunquam altera alte-

rius fines ingrediatur, non inane dubi- um videretur. Nota vulgo regula est. *Nemo iudex ultra concessam sibi potestatem iudicare potest. Decius in Reg. Factum à iudice.*

Item iurisdictione concessa servanda est eo modo, quo concessa est, ne ordo poli- ticæ turbetur confusis actionibus huma- nis, *c. Pervenit 21. q. 1. aliter à non suo iu- dice lata sententia vim nullam habebit. l. 1. & l. fin. C. si à non competen. iud. c. in- primis 2 q. 10. Ex transmissis. de fo. comp.*

His tamen non obstantibus, iurisdic- tio Ecclesiastica ad temporalia in mul- tis porrigitur, & temporalis potestas sub- inde causis Ecclesiasticis occupatur; quod ut melius intelligatur, ad sequentia animum adverte.

Primò, Ecclesia iuste excommunicat aliquos privando non tantum Sacra- mentorum usum, sed etiam vitâ civili, ita ut nec emere nec vendere, vel aliter con- trahere cum excommunicatis liceat, *c. de- postolica. & sequ. 24. q. 3.*

Secundò, hæreticorum bona fisco ad- dicit. *c. Excommunicamus 13. de hæretico damnati traduntur potestati sæculari, ut- debitis pœnis afficiantur. His similia plura in Concil. Lateran. sub Innoc. III. decernuntur.*

Tertiò Conc. Trid. sess. 25. c. 20. mandat, sacros Canones & Concilia generalia omnia in favorem Ecclesiasticæ libertatis edita exactè ab omnibus servari, in- quibus tamen multa de temporalibus, subditorum exemptione, & liberatione habentur. Non minus in aliis Conciliis temporales pœnæ pro diversis delictis statuuntur, & imperantur.

Quartò, Ecclesia potest corrigere, vel omninò tollere leges civiles, quando

noxia iudicantur bonis moribus, vel iniuriales. *Sily. v. Lex. num. 15. Suar. l. 3. de Schism. Angl. l. 16. n. 12. & sequ.*

Quintò, Quando secularis Iudex negligens est cum damno subditorum, eius loco ius dicit. *Licet ex suscepto. de foro comp. Idem faciet, cum munere suo pravè & infideliter funguntur. Idem quando ambiguum, & obcurum ius fuerit in causis, quas laicus Iudex tractat, indeque oritura creduntur scandala, & dissidia inter Principes. Reliqua v. ap. Suar. de Schism. Angl. l. 3. c. 23.*

IV. Quæritur etiam, an Iudex Ecclesiasticus propria auctoritate laicum capere, & incarcerare queat. Negant multi apud *Decianum l. 4. c. 26.* existimantis pro executione implorandum esse auxilium brachii secularis, E contra *Covarr. l. 9. q. 9. pract. c. 10.* penlatis Doctorum sententiis definit posse, etiam in locis, ubi episcopus nullam habet secularem iurisdictionem. In probationem allegat *c. ad audiendum. 17. q. 4.* ubi de Ecclesiasticorum bonorum directoribus *Vrbanius Papa* dicit, damnandos perpetuam infamiam, & carceri tradendos esse. Idem de sortilegis & idolorum cultoribus præcipitur in *c. ad idolorum 26. q. 5.* Annotat verò citatus *Covarr.* si laicus damnatus sit ad solvendum ex temporalibus bonis, eius bona Iudicem Ecclesiasticum non posse propria auctoritate capere, nec ipsam personam carceri mancipare ad ex torquendam solutionem, sed invocandum ad id esse auxilium brachii secularis: & sic intelligenda, quæ pro contraria opinione adferri solent. *Davalos in directo. l. 1. c. 13. n. 22. Sanch. l. 6. c. 1. dif. 5.* Sed in hac re multum consuetudo potest, quæ non ubique

eadem. *Lopez. in Pract. Crim. c. 125.* tradit, regis legibus in Hispaniâ fultam esse sententiam, quæ negat Episcopis potestatem incarcerandi laicos. Idem in *Mediolan. Ducatu servari iul. Clarus testatur l. 5. §. fin.* imò communem esse sententiam: in quo manifeste fallitur. Addit tamen, si prælatus aliquis præscripsisset eiusmodi potestatem capere, & incarcerare posse. Quod etiam de consuetudine dici potest, iuxta *c. Licet. de foro comp. & quorundam DD. sentum, de quo consule. Dian. Par. 4. Tract. de immun. Eccl. Resol. 2. 62. & 69.*

DICES Regum officium est proprium, facere iudicium & iustitiam, gladio videlicet & pœnis corporalibus. *c. Regum 23. q. 5.* nec alium gladium Ecclesia habet, quàm spirituale. Et *S. Bern. Eugenium Papam l. 4. de Consid. c. 3.* sic alloquitur. *Quid tu demum usurpare gladium tentas, quem semel iussus es reponere in vaginam tuam.*

R. Ecclesia Ecclesiasticis pœnis per se, & ordinariè punit delinquentes, per accidens verò, & pro necessitate, utitur carcere, & aliis quibusdam ad frangendam contumaciam. De gladio quod obiicitur, *S. Bernardi* verbis *l. cit.* hoc modo explicatur. Tuus est, (gladius) & ipse forsitan tuo nutu etsi non tuâ manu evaginandus, alioqui si nullo modo ad te pertineret, dicentibus Apostolis. Ecce duo gladii hic, non respondisset Dominus *serius est, sed nimis est.* Vtrique ergò Ecclesiæ, & spiritualis est gladius, & materialis: sed is quodammodo pro Ecclesiâ, ille verò ab Ecclesia exercendus. Ille sacerdotis, is militis manu, sed sanè ad nutum sacerdotis, & iussum Imperatoris. *c. Principes & seqq. 23. q. 5. Bellar. l. 4. de Pontif. c. 16 & seq.*

& sequentibus. *Salas de leg. q. 95. dis. 7. Greiser. in Exam. mysterii Plessani c. 17. Mussus in Conc. de passione Dom. p. 831. §. 4.*

V. Propter hanc Ecclesiasticæ iurisdictionis amplitudinem, quorundam iudicio sic ordinata, & distributa sunt munera Ecclesiastica, & dignitates, ut ad similitudinem temporalis regni alii sint Patriarchæ, Primate, & Archiepiscopi instar regum; alii Episcopi & minores Prælati instar Principum. Ducum Comitum, ita *Moscon. de Maiest. Eccl. P. 1. l. 2. c. 1.* addens ad regimen universalis ecclesiæ omnino necessariam esse potestatem temporalem, ab eaque obsequium præstandum Ecclesiæ: imò obedientiam omnimodam in iis, quæ rectè in salutem animarum præcipiuntur. Hoc enim subordinatio inferioris potestatis exigit, ut inferior qui est, maiori sublit, & qui maior, seu superior, prælit. *c. Cum ad verum. Dist. 96.* Officia utriusque potestatis sic discrevit Deus, ut & Christiani Imperatores pro æternâ vitâ pontificibus indigerent, & pro cursu temporalium rerum tantummodò imperialibus legibus uterentur.

Alterius sic res altera possit opem.

VI. Ex dictis liquidò apparet, graviter aberrare. *Ioan. V. Amesium*, qui Consilio 68. n. 1. & sequentibus docet, Iudici Ecclesiastico non magis competere iurisdictionem temporalem, quàm laicis in Ecclesiasticos *xi. q. 1. per tot. & c. Novit. de iudic.* nec aliud discrimen esse, quàm quod clerici sæcularis Iudicis iurisdictionem prorogare non possint, nec in illam consentire, possint verò laici Ecclesiasti-

co Iudici se subiicere: vel si non iurisdictioni, saltem audientiæ per speciem aliquam compromissi, seu arbitrii. *l. si quis ex consensu c. de Episc. audiens.* Unde Ecclesiastici Iudicis aut, in laicos propriè nulla iurisdictione est, sed tantum audientiæ. *l. Episcopale. C. di. tit.* ideoque de Episcopali audientiæ, non de Episcopali iurisdictione in *C. Iustitiani* insertus est titulus. Ita *V. Amesius* contentanèe illis, quæ apud *Bellar. l. 4. de Pontif. c. 15.* *V. Vileffus, Lutherus, & Melancthon.* cum aliis hæreticis *c. 17* opponunt, quorum errores ibidem *Bellarum.* accuratè confutat. Sed contra *Ilum* nihilominus manum elevans *Balthasar Meisnerus in Par. 3. Philosophia sobria pag. 855.* accersit in subsidium *Barelati* sententiam confidentiam, qua fretus potestatem Ecclesiasticam & civilem ita separatur, ut neutra alteri subiiciatur. *Ut brachia, inquit, ad humeros, & humeri ad collum, & caput annectuntur; nec dextrum brachium, dextere humerus, sinistro, vel contra subiicitur: ita potestas spiritualis & temporalis, licet membra sint unius corporis politici, & partes unius Reip. Christianæ, neutra tamen alteri subiicitur, neutraque alterius fines & iurisdictionem sine scelere potest invadere; sed ambæ velut unius corporis humeri ad caput, qui Christus est, annectuntur. Ita ille, cuius filius *Ioan. Barclayus* multò sapientior in *Paraness sua l. 1. c. 9.* demonstrat, convenientissimum fuisse, ut toti Ecclesiæ summus pastor relinquere- tur. Nam ubi ordo, devenit ad aliquem primum: ubi non ordo, ibi confusio.*